to the first half of the 20th century and laid orderly using 7–25 cm diameter natural cobbles was unearthed at various locations in the square (Fig. 5). The cultural layer in the central part of the square was less rich and up to 1 m (in Test Pit 2) – 2.1 m thick (in Test Pit 3). Finds from the 17th – early 20th century were discovered in Test Pits 2 and 3. 19th-century finds predominated in Test Pit 4, but earlier (17th–18th-century) finds were also encountered (Fig. 6). No paving or traces of it were found in Test Pits 5 and 6. A cultural layer with isolated 17th–20th-century finds and those with no clear date was found at a depth of 40–65 cm. It is clear that in this part of the square, to the S of the monument stone, the paving was destroyed in the 20th century. The paving in Test Pit 7 was laid directly on sterile soil and no finds were discovered.

KAUNAS

1 – T. Daugirdo g. 1;
2 – Šv. Gertrūdos g. 51A;
3 – Kumelių g. 15A;
4 – Santakos g. 11

Nerijus Brazdeikis

Šv. Gertrūdos gatvė 51A

2018 m. rudenį Kaune, Gertrūdos g. 51A / Valančiaus gatvių sankirtoje esančiame skvere, suprojektuotos šiluminės trasos vietoje iki projektinio 1,5–2 m gylio buvo atlikti archeologiniai tyrimai. Ištirtos dvi perkasos (1 pav.), bendras 82 m² dydžio plotas. Didžiojoje dalyje perkasų iki projektinio gylio fiksuoti permaišyti žemės sluoksniai, kurie suformuoti XX a. viduryje – XX a. II pusėje įrengiant buitines komunikacijas, jų kameras bei šulinius.

Nesunaikintas 40–50 cm storio XVIII–XIX a. sluoksnis rastas 1,4–1,5 m gylyje tik perkasoje 2, mažuose netaisyklingos formos ploteliuose (bendras jų plotas apie 10 m²). Šiame sluoksnyje surasta to laikotarpio keramikos, korodavusių metalinio dirbinio likučių.

Po šiuo sluoksniu (apie 1,8 m gylyje nuo žemės paviršiaus) minėtuose ploteliuose surastas XVII a. II puse – XVIII a. pradžia datuojamas smėlingo juodžemio kultūrinis sluoksnis. Jame surasta to laikotarpio keramikos, stiklo fragmentų bei XVII a. viduriu – XVII a. II puse datuojamų plokštinių koklių fragmentų. Tyrimų metu inventorinti 199 radiniai, kurie buvo perduoti KMM.

Archeologinių tyrimų metu rasta ir mūro fragmentų. Perkasoje 2, 1,8 m gylyje nuo žemės paviršiaus surastas prastai išlikęs išorinės sienos su buvusiu švieslangiu fragmentas, sumūrytas

1 pav. Tyrimų vietos suvestinis situacijos planas: 1 – perkasa 1; 2 – perkasa 2. N. Brazdeikio brėž.

Fig. 1. Summary situation plan of the investigated locations: 1 – Trench 1; 2 – Trench 2.

2 pav. Perkasoje 2 atidengtas rūsio švieslangio fragmentas iš PR. N. Brazdeikio nuotr.

Fig. 2. A fragment of a cellar window unearthed in Trench 2, as seen from the SE.

iš 28x13x8,5–27x14x7 cm dydžio gotikinių plytų, surištų kalkiniu skiediniu (2 pav.). Siena preliminariai datuojama XVI–XVII a. viduriu. Perkasos centrinėje dalyje atidengta suardyta buvusi skliautinė konstrukcija – buvęs rūsio skliauto viršus. Atidengtas fragmentas 2x2 m dydžio. Jį sudaro analogiškos 28x14x7 cm dydžio gotikinių proporcijų plytos, kurios tarpusavyje surištos kalkiniu skiediniu. 1,9–2 m gylyje perkasos P kampe atidengtas 1x1 m dydžio, kaip manoma, buvusio krosnies (?) pado fragmentėlis. Jį sudaro plokštuma sudėtos 28x14x7–27x13,5x8 cm dydžio plytos ir pusplytės. Fragmentas datuojamas XVII a. viduriu – XVIII a. I puse (3 pav.). Atidengti fragmentai buvo palikti pirminėje savo vietoje *in situ* jų neardant.

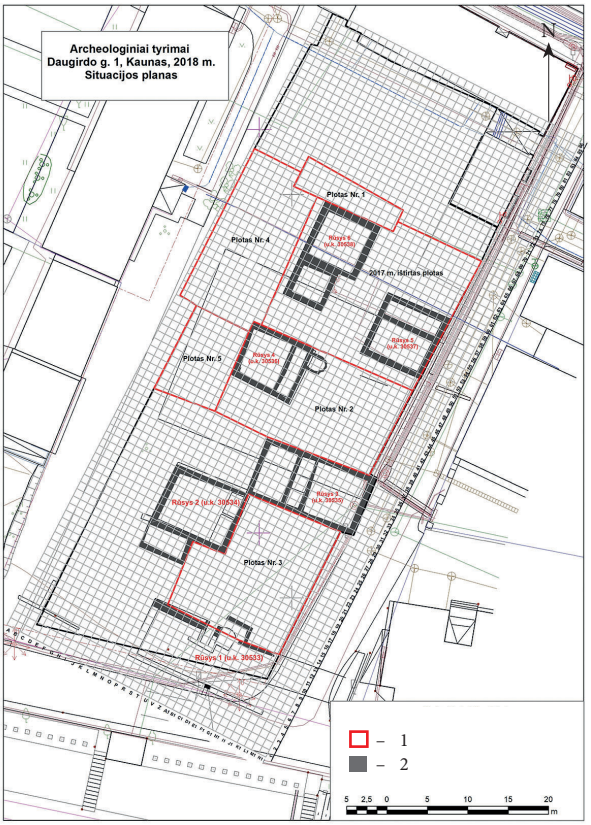

3 pav. Krosnies fragmentas iš ŠV. N. Brazdeikio nuotr.

Fig. 3. A stove fragment, as seen from the NW.

Šv. Gertrūdos St. 51A

In the autumn of 2018, an investigation (two trenches totalling 82 m^2) was conducted down to a planned depth of 1.5–2 m at the site of a planned heating line in the square at the intersection of Gertrūdos St. 51A and Valančiaus Street in Kaunas (Fig. 1). A mixed mid-20th-century layer was recorded in the greater part of the trenches. Fragments of an undisturbed valuable layer were found at a depth of 1.5–1.8 m in Trench 2. Partially destroyed 16th–18th-century masonry wall fragments were also discovered during the investigation (Figs. 2, 3)

Tauras Poška

T. Daugirdo gatvė 1

2018 m. vykdyti žvalgymai ir detalieji tyrimai T. Daugirdo g. 1 sklype Kaune. Žemės sklypas T. Daugirdo g. 1 (unikalus numeris 4400–3056–7149) patenka į Kauno senamiesčio (UK 20171) ir rūsių komplekso (UK 30532) teritorijas. Kadangi sklypas plačiai tyrinėtas 1980–1994 m., o tyrinėtos vietos daugiausia užpiltos atvežtiniu gruntu, ankstesnių tyrimų vietose vykdyti žvalgymai. Aptikus vietas, kurios ankstesnių tyrimų metu nebuvo ištirtos, atlikti detalieji tyrimai. 2018 m. buvo numatyta ištirti apie 2 tūkst. m^2 plotą. Užtrukus polinių pamatų įrengimo darbams, 2018 m. tyrinėtas 1050 m^2 plotas.

M. Bertašiaus tyrimų duomenimis, Kauno senamiesčio 6 kvartale užstatymas pradėjo formuotis dar XV a., intensyviausiai augo XVI–XVII a. XVII a. viduryje, vykstant karui su Maskva (1655–1660), natūrali kvartalo raida buvo nutraukta – XVII a. viduryje kultūrinis sluoksnis užkonservavo iki tol čia buvusių 4 posesijų sklypų planą. Tyrimai atskleidė, kad ankstyvajame etape posesijos buvo įvairaus dydžio. Nuo XVI a. vidurio šioje Kauno dalyje vyko dideli žemės kasimo darbai – prie senojo uosto buvusi miesto dalis sparčiai vystėsi, buvo užstatoma standartizuotais mūro statiniais. Pirmoje posesijoje (nuo Nemuno, išlikusi tik jos dalis) aptikti keli gyvenamieji namai, kieme buvo įrengtas grindinys su paviršiniais lietaus drenažo grioveliais. Antroje posesijoje (T. Daugirdo g. 1) aptikta gyvenamųjų ir gamybinių pastatų, taip pat bravoro kompleksas su įkasta gamybine

1 pav. Situacijos planas: 1 – ištirti plotai; 2 – pastatų rūsiai. Dž. Brazaičio brėž.

Fig. 1. Situation plan: 1 – excavated areas; 2 – basements of buildings.